

**Büyük Dil Modelleri ile Türk Edebiyatı Üzerine Yaratıcı Yazım  
ve Çözümleme: Orhan Veli Kanık'ın 'İstanbul'u  
Dinliyorum' Şiirinin Taklidi ve Analizi**

*Hazırlayan*  
**İrem KUMLU**

## İçindekiler

1. Giriş .....	3
2. Araştırma Sorusu .....	3
3. Kullanılan Modellerin System ve User Promptları .....	3
3.1 System Prompt: .....	3
3.2 User Prompt .....	4
4. Kullanılan Modeller ve Seçim Gerekçeleri .....	4
5. Değerlendirme Sistemi .....	5
6. Model Yanıtları ve Değerlendirmeleri .....	5
7. Sonuçların Yorumlanması ve Model Performansının Karşılaştırılması .....	12
8. Ek Deneyler ve Sonuçların Yorumlanması .....	12
8.1 Modeller ve Çıktıları .....	12
8.2 Ek Deneylerin Değerlendirmesi .....	15

## 1. Giriş

Bu araştırma, büyük dil modellerinin yaratma ve çözümleme yeteneklerini Türk edebiyatı bağlamında karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Orhan Veli Kanık'ın "İstanbul'u Dinliyorum" şiiri, modern Türk şiirinin en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir ve bu şiir, şairin kendine özgü üslubu, anlam derinliği ve sade dili ile tanınır. Bu çalışmada, hedefimiz, bu şiirin üslubuna benzer bir şiir üretmek ve üretilen şiiri analiz ederek dil modellerinin edebi üretim ve çözümleme becerilerini değerlendirmektir.

Araştırma sorusu, büyük dil modellerinin (GPT-4 Turbo ve diğer modeller) Türk edebiyatına ait bir şiir üretme ve bu şiiri edebi açıdan analiz etme yeteneklerini karşılaştırmak olacaktır. Bu soruyu yanıtlamak için SMART hedefi doğrultusunda, Orhan Veli Kanık'ın "İstanbul'u Dinliyorum" şiirinin üslubunu taklit edecek bir şiir üretimi ve üretilen şiirin benzerlik, anlam derinliği, yaratıcılık, edebi değer, çözümleme ve dil bilgisi gibi ölçütler doğrultusunda değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Bu araştırma, dil modellerinin edebi üretim süreçlerinde ne kadar başarılı olduklarını, hangi yönlerden güçlü olduklarını ve hangi alanlarda daha fazla gelişime ihtiyaç duyduklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda, LLM'lerin yaratıcı yazarlık ve edebi analiz yeteneklerinin sınırlarını keşfetmek, yapay zekanın insan yaratıcılığıyla nasıl etkileşime girdiği üzerine değerli çıkarımlar sunacaktır.

## 2. Araştırma Sorusu

Bu araştırmanın temel sorusu, farklı dil modellerinin Türk edebiyatı bağlamında yaratıcı yazım ve çözümleme yeteneklerini nasıl sergilediğidir. Özellikle, Orhan Veli Kanık'ın "İstanbul'u Dinliyorum" şiirine benzer bir şiir üreterek, bu şiiri dil modelleri aracılığıyla analiz etmeyi ve karşılaştırmayı amaçlıyoruz. Araştırmanın sorusu şu şekilde belirlenmiştir:

*"Claude, GPT-4 Turbo, Gemini 2.0 Flash ve Deepseek modelleri, Orhan Veli Kanık'ın şiirine benzer bir şiir üretme ve bu şiiri çözümleme sürecinde ne kadar başarılıdır?"*

## 3. Kullanılan Modellerin System ve User Promptları

Bu bölümde, her model için kullanılan **System** ve **User** promptları detaylandırılacaktır. Verilen promptlar, modellerin Orhan Veli Kanık'ın "İstanbul'u Dinliyorum" şiirine benzer bir şiir üretme ve sonrasında bu şiiri analiz etme sürecinde nasıl yönlendirildiklerini belirleyeceklerdir. Promptlar, modellerin edebi üslup, anlam derinliği, yaratıcılık ve dil bilgisi açısından nasıl performans sergileyebileceğini etkileyen önemli faktörlerdir.

### 3.1. System Prompt:

Sen bir Türk edebiyatçısısın ve kullanıcıdan gelen talepleri derinlemesine edebi bir bakış açısıyla ele alacaksın. Orhan Veli Kanık'ın şiirini taklit etme yeteneğini ve edebi çözümleme becerilerini kullanarak, hem yaratıcı bir şiir üretecek hem de üretilen şiiri detaylı bir şekilde analiz edeceksin. Modelin performansını şu kriterlere göre değerlendireceğiz:

1. Benzerlik ve Üslup Uyumu (1-5): Şiirin, Orhan Veli Kanık'ın üslubuna ve dil özelliklerine ne kadar yakın olduğu.

2. Anlam Derinliği (1-5): Üretilen şiirin taşıdığı anlamın derinliği ve edebi açıdan ne kadar etkileyici olduğu.
3. Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri (1-5): Şiirin yaratıcı bir dil kullanımı ve edebiyat dünyasına katabileceği katkı.
4. Edebi Çözümleme ve Ahenk (1-5): Şiirin ritmi, melodisi, kullanılan figüratif dilin anlamı üzerindeki çözümleme ve edebi bütünlük.
5. Akıcılık ve Dil Bilgisi (1-5): Şiirin dil bilgisi kurallarına uygunluğu ve anlamın açık bir şekilde ifade edilmesi.

### 3.2. User Prompt:

Türk edebiyatçısı olarak, Orhan Veli Kanık'ın "İstanbul'u Dinliyorum" şiirine benzer bir şiir üretmeni istiyorum. Şiir, Orhan Veli Kanık'ın üslubuna yakın olmalı ve onun şiirsel yapısını taklit etmelidir. Ürettiđin şiiri sonrasında analiz etmeni ve anlam derinliği, dil kullanımı ve edebi değer açısından çözümleme yapmanı bekliyorum. Şiirinizi oluşturduktan sonra, aşağıdaki kriterlere göre değerlendirme yapmamı sağlayın:

İlgili Şiir:

'İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;  
Yavaş yavaş sallanıyor  
Yapraklar, ağaçlarda;  
Uzarlarda, çok uzarlarda  
Sucuların hiç durmayan çingirakları;  
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.'

## 4. Kullanılan Modeller ve Seçim Gerekçeleri

Bu araştırmada, farklı dil modellerinin Orhan Veli Kanık'ın "İstanbul'u Dinliyorum" şiirine benzer bir şiir üretme ve analiz etme becerileri karşılaştırılmıştır. Seçilen modellerin her biri, yaratıcı metin üretme ve edebi çözümleme yetenekleri açısından farklı güçlü yönlerle sahip olup, bu modellerin her birinin seçilme nedeni aşağıda açıklanmıştır ve model yanıtları olduğu gibi hiçbir değişiklik yapılmadan rapora eklenmiştir.

### 1. Claude

Claude, metin üretme konusunda oldukça güçlüdür ve yaratıcı dil kullanımı ile tanınır. Türk edebiyatı bağlamındaki edebi bir şiir üretme yeteneği, Claude'un edebi üsluplara ne kadar duyarlı olduğu ile birleştiginde, Orhan Veli Kanık'ın şiirine benzer bir yaratım süreci beklenmektedir. Claude'un dil bilgisi ve akıcılığı, şiirin estetik ve anlam açısından derinlemesine analiz edilmesini sağlamak için uygun bir model olmuştur.

### 2. GPT-4 Turbo

GPT-4 Turbo, büyük dil modellerinin en gelişmişlerinden biri olarak, geniş veri setleri üzerinde eğitilmiştir ve doğal dil işleme yetenekleri oldukça güçlüdür. Bu model, yaratıcı metin üretme, anlam derinliği sağlama ve metni edebi olarak analiz etme konularında oldukça başarılıdır. Türk edebiyatının

özelliklerini taklit etme konusunda güçlü bir potansiyel taşıyan GPT-4 Turbo, şiir üretimi ve çözümlemesi açısından tercih edilmiştir.

### 3. Gemini 2.0 Flash

Gemini 2.0 Flash, özellikle metin üretme ve çözümleme konularındaki hassasiyetiyle dikkat çeker. Bu model, daha kısa ve özlü edebi metinler üretme yeteneği ile bilinir. Ayrıca, dilin inceliklerini ve anlam derinliğini kavrama konusunda sağlam bir performans sergiler. Türk edebiyatı üslubunda bir şiir üretmek ve sonrasında bu şiiri edebi açıdan çözümlemek için Gemini 2.0 Flash, etkin bir modeldir.

### 4. Deepseek

Deepseek, daha spesifik ve derinlemesine anlam analizleri yapabilme kapasitesine sahip bir model olarak seçilmiştir. Şiirlerde kullanılan figüratif dilin analiz edilmesi ve anlamın detaylandırılması açısından güçlüdür. Deepseek'in edebi çözümleme becerileri, Orhan Veli Kanık'ın şiirine benzer bir yapıyı taklit etmek ve bu yapıyı derinlemesine analiz etmek için oldukça faydalıdır.

## 5. Değerlendirme Sistemi

Model çıktılarının kalitesini ölçmek amacıyla iki aşamalı bir değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. İlk olarak, sistemin kendi değerlendirme mekanizması oluşturulmuş ve bu mekanizma **system prompt** içerisinde modele sunulmuştur. Bu mekanizma, belirli başlıklar altında model yanıtlarını **1 ile 5 arasında** puanlandıran bir çerçeve sağlamaktadır.

İkinci olarak, aynı değerlendirme kriterleri doğrultusunda **kullanıcı tarafından bağımsız bir değerlendirme** yapılmış ve bu puanlar da modele verilen yanıtların kalitesini daha kapsamlı analiz etmek amacıyla Excel tablosuna eklenmiştir.

Değerlendirme süreci şu bileşenlerden oluşmaktadır:

- **Model Puanlaması:** Modelin, system prompt ile belirlenen ölçütlere göre kendi yanıtlarını puanlaması.
- **Kullanıcı Puanlaması:** Kullanıcının, model yanıtlarını aynı kriterlere göre bağımsız olarak değerlendirmesi.
- **Toplam Puan:** Modelin kendi verdiği puanlar ile kullanıcının verdiği puanların toplamı.

Bu sistem sayesinde, modellerin kendi performanslarını nasıl değerlendirdiği ile gerçek kullanıcı deneyimi arasındaki fark analiz edilerek, hangi modelin daha tutarlı ve yüksek kaliteli yanıtlar ürettiği objektif bir şekilde ölçülmüştür. Değerlendirme sonuçları Excel tablosunda detaylı olarak yer almakta ve model karşılaştırmaları bu sonuçlar ışığında yapılmaktadır.

## 6. Model Yanıtları ve Değerlendirmeleri

Aşağıda kullanılan dil modelleri tarafından üretilen şiirler ve yine kullanılan dil modelinin ürettiği şiiri analizi yer almaktadır. Her modelin yanıtı, belirlenen SMART hedeflere göre değerlendirilecek ve her bir modelin performansı karşılaştırılacaktır. Kullanılan LLM modelleri, ürettikleri şiir ve şiir analiz yanıtları aşağıda eklenmiştir.

GPT-4 turbo modeli ile 2 deneme yapılmış olup her seferinde aynı propmt verilmiştir.

### 1. Claude Modeli Yanıtı

- **Şiir:**  
İZMİR'İ DİNLIYORUM

İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Önce denizin sesi geliyor kulağıma;  
Martılar çığlık çığlığı  
Rıhtım boyunca uçuşuyor;  
Yakında, çok yakında  
Sokak satıcılarının neşeli sesleri;  
İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı.  
Vapurların düdüklere duyuluyor uzaktan;  
Saat kulesinin tik takları  
Körfezin üstünde geziniyor;  
İnsanların ayak sesleri  
Kemeraltı'nda yankılanıyor;  
İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı.

Güneş ısıtıyor tenhâlığını öğlenin;  
Kıyıda bir çocuk gülüyor;  
Bir serinlik yayılıyor  
Konak'tan Alsancak'a;  
Anılar, kokular ve sesler;  
İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı.

- **Analiz:**

#### **Şiirin Edebi Analizi**

**1. Benzerlik ve Üslup Uyumu:** Orhan Veli'nin "İstanbul'u Dinliyorum" şiirindeki yalın, sade ve içten anlatım tarzını yakalamaya çalıştım. Şiirde onun karakteristik özelliği olan tekrar unsurunu kullandım - "İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı" dizesi şiirin başında, ortasında ve sonunda tekrarlanarak bir çerçeve oluşturuyor. Veli'nin gündelik hayatın seslerini şiirselleştirme yöntemi de taklit edildi (martı sesleri, sokak satıcıları, saat kulesi gibi).

**2. Anlam Derinliği:** Şiir, bir şehrin ruhunu ve kimliğini oluşturan seslere odaklanıyor. Görme duyusunun kapalı olması, diğer duyuların (özellikle işitme) keskinleşmesini sağlayarak, şairin şehirle daha derin bir bağ kurmasını mümkün kılıyor. İzmir'in karakteristik unsurlarını (deniz, körfez, saat kulesi, Kemeraltı, Konak, Alsancak) kullanarak şehrin coğrafi ve kültürel kodlarını şiire yerleştirdim.

**3. Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri:** Şiir, Orhan Veli'nin üslubundan ilham alırken kendi özgün yapısını da oluşturuyor. Üç kıtaya genişleyerek, şehrin farklı boyutlarını keşfediyor. Son kıtada "Anılar, kokular ve sesler" dizesiyle duyumsal zenginlik katarak, şehir deneyiminin çok boyutluluğunu vurguluyor. "Güneş ısıtıyor tenhâlığını öğlenin" gibi ifadelerle gündelik bir anı şiirselleştiriyor.

**4. Edebi Çözümleme ve Ahenk:** Şiir, kısa ve uzun dizelerin ritmik dağılımıyla bir müzikalite yakalıyor. "Martılar çığlık çığlığı" gibi ifadelerde ses tekrarları (alliterasyon) kullanılıyor. "Körfezin üstünde geziniyor" dizesi, saat sesi gibi mekanik bir unsuru kişileştirerek şehre canlılık katıyor. Şiir, görsel unsurları değil, işitsel unsurları ön plana çıkararak, Veli'nin imge dünyasına sadık kalıyor.

**5. Akıcılık ve Dil Bilgisi:** Şiir, Türkçenin doğal akışına uygun bir şekilde ilerliyor. Sade ve anlaşılır cümleler, Garip akımının temel prensiplerinden biri olan "gündelik dili şiire taşıma" ilkesini yansıtıyor. Noktalama işaretleri minimumda tutularak, Orhan Veli'nin özgür şiir anlayışına sadık kalınıyor.

Bu şiir, Orhan Veli'nin İstanbul'a duyduğu sevgi ve bağlılığı İzmir'e taşıyarak, iki şehir arasında poetik bir köprü kurmaya çalışıyor. Veli'nin yalın ama etkileyici üslubunu koruyarak, farklı bir şehrin ruhunu keşfetmeye davet ediyor.

şiiri 1-5 arasında değerlendiriyorum:

1. **Benzerlik ve Üslup Uyumu:** 4/5 - Orhan Veli'nin üslubunu, sade dil kullanımını, tekrar ögesini ve şehir seslerine odaklanma özelliğini başarıyla yakaladım, ancak tam mükemmelliğe ulaşmak için daha fazla incelik eklenebilirdi. - 4
2. **Anlam Derinliği:** 4/5 - Şiir, İzmir'in ruhunu yansıtan sesler ve detaylarla zenginleştirildi, şehrin karakteristik unsurlarını barındırıyor, ancak daha derin felsefi boyutlar eklenebilirdi. - 4
3. **Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri:** 3.5/5 - Orhan Veli'nin tarzını taklit ederken özgün unsurlar eklemeyi başardım, fakat daha cesur imgesel sıçramalar yapılabilirdi. - 4
4. **Edebi Çözümleme ve Ahenk:** 4/5 - Şiirde ritmik bir akış, tekrar öğelerinin dengeli kullanımı ve ses unsurlarının görsellerden daha ön planda tutulması bakımından Veli'nin şiir estetiğine yakın bir ahenk yakalandı. - 4
5. **Akıcılık ve Dil Bilgisi:** 5/5 - Dilin doğal akışını bozmadan, sade ve anlaşılır cümlelerle, Garip akımının temel prensiplerine uygun bir şiir dili oluşturuldu. - 5

**Toplam Puan:** 20.5/25

## 2. GPT-4 Turbo Modeli Yanıtı (Deney 1)

- **Şiir:**

**"İstanbul'u Bekliyorum"**

İstanbul'u bekliyorum, gözlerim kapalı;  
Önce bir çocuk, elinde dondurma,  
Daha sonra bir köpek, kuyruğunu sallayarak,  
Kadıköy'ün taş sokaklarında.  
Çok uzaklarda, çok yakınlarda,  
Bir vapurun düdüğü geliyor,  
Bir hüznün, bir neşen, birbirine karışmış;  
İstanbul'u bekliyorum, gözlerim kapalı.

- **Analiz**

**Şiir Analizi:**

**1. Benzerlik ve Üslup Uyumu (5/5):**

Orhan Veli Kanık'ın şiirindeki sade ve doğal üslubu, betimlemelere dayalı anlatımı burada da belirgin şekilde korumuştur. Orhan Veli'nin şiirlerinde doğrudan betimlemeler, dışarıdan gözlemler ve içsel dünyaya dair içgörüler birbirine harmanlanır. Şiirin sakin temposu ve gündelik yaşamın sıradan anlarına odaklanması, Orhan Veli'nin tipik dil özellikleriyle paralellik gösteriyor. Orhan Veli'nin "İstanbul'u Dinliyorum" şiirindeki yavaş tempolu anlatım, dinlemeye ve gözlemlemeye dayalı derin bir duygusal hissiyat yaratıyordu. Benzer bir etkiyi bu şiirle yakalayabilmek için aynı teknikleri kullandım. Ayrıca, "gözlerim kapalı" ifadesi her iki şiir için de ortak bir tema oluşturuyor, bir tür içsel dinleme hali.

**2. Anlam Derinliği (4/5):**

Şiir, İstanbul'u bir mekân olarak değil, bir ruh halinin içinde var olan bir gerçeklik olarak ele alıyor. Orhan Veli'nin şiirinde de İstanbul, gözlemlerle şekillenen bir anlam taşıyor ve şair, bir yeri sadece fiziksel değil, duygusal olarak da dinliyor. Ben de benzer şekilde İstanbul'u "bekliyorum" ifadesiyle, orada olmanın ötesinde bir duygusal hazırlığı ve içsel bir durumun altını çiziyorum. Şiirin anlamı, şehre olan özlemi, kaybolmuşluk ve bir tür bekleyiş hissiyatını yansıtıyor.

**3. Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri (4/5):**

Orhan Veli'nin şiirlerine baktığımızda, bir yerin ve anın çok yalın bir dille anlatılmasının güçlü bir etkisi olduğunu görürüz. Bu anlamda, yaratıcı bir dil kullanımı ve basitliğin gücü burada da vurgulanmıştır. Şiirde, İstanbul'un sesleri, hareketleri ve figürleri çok sade bir şekilde dile getiriliyor; ama bu sadelik içinde yoğun bir anlam yüklü. Benzer bir basitlikle, şiirsel bir değer yaratmak hedeflendi. Ayrıca, "bir çocuk, elinde dondurma" ve "bir köpek, kuyruğunu sallayarak" gibi imgelerle, insan ve doğa arasındaki ilişkiyi basit ama etkileyici bir şekilde sunuyorum.

#### **4. Edebi Çözümleme ve Ahenk (4/5):**

Şiirin ritmi, Orhan Veli'nin şiirlerinde olduğu gibi kesiksiz ve duraksama noktaları barındırıyor. "İstanbul'u bekliyorum" ifadesi, bir eylemi bekleyen bir ruh haliyle uyumlu bir ritim oluşturuyor. Ayrıca, kullanılan imgeler arasında bir ahenk var: bir vapur sesi, bir köpek, bir çocuk, bunların hepsi birbiriyle uyumlu bir şekilde yerleştirilmiş. Şiirin melodisi ise, İstanbul'un sakin ve derin atmosferini yansıtarak, okuyucuya bir içsel huzur verecek şekilde tasarlandı.

#### **5. Akıcılık ve Dil Bilgisi (5/5):**

Dil bilgisi açısından şiir oldukça akıcı. Cümleler kısa ve öz, Orhan Veli'nin şiirine uygun şekilde bağlaçlar veya gereksiz sözcüklerden kaçınılarak doğrudan anlamın ortaya konması sağlanmış. Hem ritmik hem de anlam açısından herhangi bir tıkanma olmadan şiir doğal bir akışa sahip. "İstanbul'u bekliyorum" gibi tekrarlayan ve vurgu oluşturan bir sözcük grubu, şiirin akışını güçlendiriyor.

**Sonuç:** Bu şiir, Orhan Veli Kanık'ın üslubunu başarılı bir şekilde yansıtıyor. Basit bir dil kullanımı ve duyuşal bir gözlemle İstanbul'un ruhuna dair bir içsel keşif yapıyor. Şiirin anlam derinliği, yaratıcı dil kullanımı ve estetik değer açısından oldukça güçlü ve edebi olarak zengin bir yapıya sahip.

### **3. GPT-4 turbo Modeli Yanıtı (Deney 2)**

- **Şiir:**

#### **"Ankara'yı Dinliyorum"**

Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Sabah serinliği yürüyor kaldırımlarda,  
Yavaşça ötüyor bir serçe,  
Bir çocuk okula koşuyor,  
Çantasından sarkan defter uçuşuyor;  
Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı.

Bir yerlerde demli bir çay kokusu  
Karışıyor gazete sayfalarının hışırtısına,  
Bir simitçi bağılıyor uzaktan,  
"Gelin taze, gevrek!" diye...  
Bir bekçi geçiyor sessizce,  
Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı.

Kızılây kalabalık, ama yorgun değil,  
Her adımda başka bir hikâye,  
Bir taksici yudumluyor çayını,  
Bir kadın mendil satıyor köşede.



Bir öğrencinin yüzünde umut var,  
Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı.

Birden siren sesleri duyuluyor,  
Bir hasta taşıyor belki,  
Belki bir doğum var o anda...  
Rüzgârda Atatürk Bulvarı'nın sesi,  
Ve hafiften başlayan bir yağmur,  
Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı.

- **Analiz:**

### **Edebi Çözümleme**

#### **1. Benzerlik ve Üslup Uyumu (5/5)**

Orhan Veli'nin *İstanbul'u Dinliyorum* şiirinde kullandığı serbest ölçü, konuşma diline yakın yalın anlatım, sade imgeler ve şehri bir müzik gibi dinleme yaklaşımı bu şiirde titizlikle taklit edilmiştir. "Gözlerim kapalı" tekrarı, orijinal şiirin ritmini ve tema örgüsünü korurken, duysal betimlemelere de benzer bir yapı kazandırılmıştır. Özellikle *çay kokusu, simitçi, gazete hışırtısı* gibi gündelik detaylar, Orhan Veli'nin sıradan olanı şiirselleştirme becerisine uygun biçimde yerleştirilmiştir.

#### **2. Anlam Derinliği (4/5)**

Şiir yüzeyde bir şehir dinleyişi gibi görünse de altında bir zamansallık hissi taşır. Sabahın erken saatlerinden kalabalığın ortasına, ardından da bir sirenle yaşamın ciddiyetine geçer. Orhan Veli'nin şiirinde olduğu gibi burada da bireyin şehirle kurduğu duygusal bağ, sade ve etkili bir şekilde yansıtılmıştır.

#### **3. Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri (4.5/5)**

Orijinal şiirin etkisinden kopmadan yeni bir şehir olan Ankara'yı şiirleştirme çabası yaratıcı ve saygılı bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Şehir değişmiş, ama şiirin özü korunmuştur. Simgesel imgeler (simitçi, bekçi, yağmur, siren) hem gerçekçidir hem de metaforik anlamlar taşır: örneğin siren sesi yaşam ve ölüm arasında bir geçişe işaret eder.

#### **4. Edebi Çözümleme ve Ahenk (5/5)**

Her dörtlük bir sahne gibi kurgulanmış, betimlemeler görsel ve işitsel öğelerle zenginleştirilmiştir. "Gazete hışırtısı", "mendil satan kadın", "öğrencinin yüzündeki umut" gibi ayrıntılar, şiirin içsel ritmini desteklerken edebi bütünlük sağlar.

Tekrar yapısı da müzikaliteyi artırır: "Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı." Bu hem şiire bir yapı kazandırır, hem de okuyucuyu her seferinde yeniden başlatır.

#### **5. Akıcılık ve Dil Bilgisi (5/5)**

Şiir dili hem akıcı hem sade; konuşma dilinden besleniyor ama estetik değerini koruyor. Gramer hatası yok, anlamda kopukluk yok, her dize bir diğerini çağırıyor.

**Genel Puanlama: 23.5 / 25**

### **3. Gemini 2.0 Flash Modeli Yanıtı**

- **Şiir:**

Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı; Önce hafiften bir tren sesi geliyor; Yavaş yavaş yankılanıyor Raylarda, istasyonda; Uzaklarda, çok uzaklarda Satıcıların hiç durmayan bağırışları; Ankara'yı dinliyorum, gözlerim kapalı.

- **Analiz:**

### Şiirin Analizi

- **Benzerlik ve Üslup Uyumu:**

- Şiir, Orhan Veli'nin şiirindeki gibi, günlük yaşamın sıradan seslerini ve imgelerini kullanıyor.
- Basit ve anlaşılır bir dil kullanılarak, halkın içinden bir ses yansıtılmaya çalışılmıştır.
- "İstanbul'u dinliyorum" yerine "Ankara'yı dinliyorum" diyerek, benzer bir temayı farklı bir şehirle ele alıyor.
- **Puanlama:** 4/5 - 4

- **Anlam Derinliği:**

- Şiir, şehrin seslerini dinleyerek, o şehrin ruhunu yakalamaya çalışıyor.
- Tren sesi ve satıcıların bağırışları, Ankara'nın canlı ve hareketli atmosferini simgeliyor.
- **Puanlama:** 3/5 - 3

- **Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri:**

- Şiir, Orhan Veli'nin şiirini taklit etse de, kendi içinde özgün bir atmosfere sahip.
- Ankara'nın seslerini kullanarak, farklı bir şehir deneyimi sunuyor.
- **Puanlama:** 3/5 - 2

- **Edebi Çözümleme ve Ahenk:**

- Şiirde, ses tekrarı ve ritim gibi unsurlar kullanılarak, ahenk yaratılmaya çalışılmıştır.
- "Uzaklarda, çok uzaklarda" tekrarı, seslerin uzaklığını ve yankısını vurguluyor.
- **Puanlama:** 4/5 - 3

- **Akıcılık ve Dil Bilgisi:**

- Şiir, dil bilgisi kurallarına uygun ve akıcı bir şekilde yazılmıştır.
- Anlam, açık ve net bir şekilde ifade ediliyor.
- **Puanlama:** 5/5 - 4

### Genel Değerlendirme

Bu şiir, Orhan Veli Kanık'ın üslubunu ve şiirsel yapısını başarıyla taklit ediyor. Günlük yaşamın seslerini ve imgelerini kullanarak, Ankara'nın kendine özgü atmosferini yansıtıyor. Şiir, anlam derinliği, yaratıcılık ve edebi değer açısından da tatmin edici bir seviyede.

## 5. Deepseek Modeli Yanıtı

- **Şiir:**

*"İzmir'i Dinliyorum"*

İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Dalgaların gizli şarkısı kulağımda,

Bir balıkçı ağlarını topluyor sessizce,  
Martılar çığlık çığlığa.

Uzakta bir vapur düdüğü,  
Rıhtımda yorgun ayak sesleri,  
Saat Kulesi'nin zamana küskün tıkırtısı;  
İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı.

Bir çocuk koşuyor kumda,  
Gölgesi düşüyor sulara,  
Tuz, iyot, bir de hüznün;  
Çınçınlı satıcıların narası sokak arasında.

İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Rüzgâr eski evlerin camlarını öpüyor,  
Deniz kokusu karışıyor zeytinyağına,  
Ve bir kadın gülümsüyor pencereden.

- **Analiz:**

### **Şiir Analizi ve Değerlendirme**

#### **1. Benzerlik ve Üslup Uyumu (4.5/5)**

Orhan Veli'nin sade, gündelik dilini ve şehir imgesini yansıtmak için "balıkçı ağları," "vapur düdüğü," "çınçınlı satıcılar" gibi somut detaylar kullanıldı. Şiirdeki "İzmir'i dinliyorum, gözlerim kapalı" dizesinin tekrarı, "İstanbul'u Dinliyorum"daki yapıyı taklit ederken, "zamana küskün tıkırtısı" gibi insani özellikler atfedilen betimlemeler, Orhan Veli'nin cansız varlıkları kişileştirme üslubuna uygun. Ancak, bazı imgelerde (örneğin "hüznün" ve "zeytinyağı"nın birleşimi) biraz daha lirik bir tonun sızması, üslup sadeliğini kırarak puanı düşürüyor.

#### **2. Anlam Derinliği (4/5)**

Şiir, İzmir'in dokusunu ses, koku ve hareket üzerinden aktarıyor. "Saat Kulesi'nin zamana küskün tıkırtısı" dizesi, zamanın şehirle olan çatışmasını imlerken, "deniz kokusu karışıyor zeytinyağına" ifadesi, kültürel ve coğrafi kimliği harmanlıyor. Ancak, Orhan Veli'nin şiirlerindeki varoluşçu sorgulamalar (örneğin "Ölüme yakın" gibi dizeler) bu şiirde daha geri planda.

#### **3. Yaratıcılık ve Edebiyat Değeri (4/5)**

İzmir'in rıhtım, saat kulesi ve çınçınlı satıcılar gibi özgün motifleri, şiire yerel bir tat katıyor. "Gölgesi düşüyor sulara" gibi minimalist imgeler, okura görsel bir canlandırma alanı bırakarak yaratıcılığı artırıyor. Ancak, Orhan Veli'nin şiirlerindeki beklenmedik sürreal dokunuşlar (örneğin "Urumelihisarı'na oturmuşum") bu şiirde daha az hissediliyor.

#### **4. Edebi Çözümleme ve Ahenk (4.5/5)**

Serbest ölçü ve duraksız dizeler, Orhan Veli'nin ritmine uygun. "Dalgaların gizli şarkısı" ve "rüzgâr eski evlerin camlarını öpüyor" gibi ifadelerdeki aliterasyonlar (ş/s, r/z sesleri) ahengi destekliyor. "Tuz, iyot, bir de hüznün" dizesindeki kısa ve keskin vurgular, şiirin müziksel yapısını güçlendiriyor. Ancak, "bir kadın gülümsüyor pencereden" dizesi, biraz ani bir kapanış hissi vererek bütünlüğü zorluyor.

#### **5. Akıcılık ve Dil Bilgisi (5/5)**

Şiirde dil bilgisi hataları yok. Cümleler kısa ve dolaysız, Orhan Veli'nin "basitlikte derinlik" anlayışına uygun. "Çınçınlı satıcıların narası sokak arasında" gibi halk diline yakın ifadeler, akıcılığı artırıyor.

### Genel Değerlendirme:

Şiir, Orhan Veli'nin üslubunu büyük ölçüde yakalarken, İzmir'e özgü motiflerle yaratıcı bir sentez sunuyor. Anlam katmanları ve ahenkli dil kullanımı, edebi değeri destekliyor. Ancak, bazı imgelerde lirizmin ağır basması ve sürreal dokunuşların eksikliği, şiiri orijinalinden bir nebze uzaklaştırıyor.

## 7. Sonuçların Yorumlanması ve Model Performansının Karşılaştırılması

Tüm modellerin ürettiği şiirler, Orhan Veli Kanık'ın üslubunu taklit etme noktasında benzer özellikler gösterirken, her birinin farklı bir yorum ve yaklaşım sunduğunu da söyleyebiliriz. Claude, Orhan Veli'nin imgelerini ve duygusal zenginliğini başarılı bir şekilde kullanarak, şehrin seslerini ve atmosferini güçlü bir şekilde betimlemiş. Ancak, bazen özgünlük ve yenilik açısından beklenen derinlikten uzak kalmış. GPT-4 Turbo (Deney 1) ise benzer bir üslubu takip etmesine rağmen daha duygusal ve içsel bir bakış açısı sunmuş. İstanbul'a dair duygusal bir özlem betimlese de, anlam derinliği ve imgesel öğeler açısından daha fazla zenginleştirilmesi gerekebilirdi. Her iki model de dil bilgisi hatalarından uzak ve akıcı şiirler üretmiş, ancak özgünlük açısından sınırlı kaldığını söyleyebiliriz. Şiirlerde daha cesur bir dil kullanımı ve daha fazla bireysel izlenim, şiirleri daha derinleştirebilirdi.

GPT-4 Turbo (Deney 2), Orhan Veli'nin üslubunu başarılı bir şekilde taklit ederek Ankara'nın ruhunu gözlemlerle ve sade imgelerle yansıtan etkileyici bir şiir oluşturmuş. Şiir, "gözlerim kapalı" temasıyla şehri duygusal bir bağla dinlemeyi anlatırken, günlük yaşamın basit seslerini şiirleştirerek anlam derinliği oluşturulmuş. Üretkenlik açısından, Ankara'yı farklı bir şehir olarak ele almak özgünlükle harmanlanmış ve şiirin estetik değeri yüksek. Edebi açıdan da görsel ve işitsel öğelerle zenginleştirilmiş, akıcı bir dil kullanılmış.

Gemini'nin şiiri ise Orhan Veli'nin üslubuna yakın bir şekilde Ankara'nın seslerini dinlemeye odaklanıyor. Günlük yaşamın öğeleri, örneğin tren sesi ve satıcıların bağırışlarıyla şiirde yer alıyor. Ancak anlam derinliği biraz yüzeysel kalıyor ve şehrin atmosferi tam anlamıyla yansıtılamamış. Üretkenlik açısından özgünlük eksikliği hissediliyor, ancak ahenkli yapısı ve dil bilgisi açısından başarılı.

Deepseek'in şiiri ise Orhan Veli'nin üslubuna sadık kalarak İzmir'in seslerini ve imgelerini etkili bir şekilde kullanıyor. Şiir, İzmir'in kültürel ve coğrafi kimliğini ses, koku ve hareketle aktarırken, yerel imgeler şiire renk katıyor. Ancak, bazı imgelerdeki lirizm eksikliği, şiirin özgünlüğünü zayıflatıyor. Dil bilgisi ve akıcılık açısından başarılı olsa da, ritim kaymaları ve lirizm eksikliği, şiiri daha güçlü kılabilen unsurlar olabilir.

Her model Orhan Veli'nin sade ve doğal dil kullanımını taklit etmeye çalışırken, farklı şehirlere dair özgün izlenimler ve farklı bakış açıları sunmuştur. Her bir şiir, üslup ve anlam derinliği açısından kendine özgü bir yer edinmiş olsa da, daha fazla özgünlük ve sürreal dokunuşlarla şiirlerin daha güçlü hale gelebileceği sonucuna varılabilir.

Sonuç olarak, **GPT-4 Turbo (Deney 2)** en başarılı model olarak öne çıkmaktadır. Orhan Veli'nin üslubunu hem sadelik hem de derinlikle taklit etme noktasında oldukça etkili bir şiir üretmiştir. Ankara'nın ruhunu gözlemlerle ve sade imgelerle yansıtarak şehri duygusal bir bağla dinlemeyi anlatan şiiri, hem anlam derinliği hem de estetik açıdan yüksek bir başarı sergilemiştir. Diğer modeller ise dil ve anlam açısından başarılı olsa da, özgünlük ve imgesel zenginlik konusunda biraz daha eksik kalmışlardır. GPT-4 Turbo (Deney 2), şehrin atmosferini ve Orhan Veli'nin etkisini en güçlü şekilde birleştiren şiiri sunmuş, bu da onu daha başarılı kılmaktadır.

## 8. Ek Deneyler ve Sonuçların Yorumlanması

Rapora sadece modellerin ürettikleri şiirler eklenmiş olup şiir analizleri raporun çok uzun omaması adına eklenmemiştir.

### 8.1 Modeller ve Çıktıları

#### 1. DeepAI

Kadıköy'ü Dinliyorum

Kadıköy'ü dinliyorum, gözlerim kapalı;  
Önce hafif bir vapur sesi duyuluyor;  
Yavaşça çırpınıyor  
Deniz, kıyıda;  
Uzarlarda, çok uzarlarda  
Çocukların neşeli kahkahaları;  
Kadıköy'ü dinliyorum, gözlerim kapalı.

Ağaçların gölgesi serinletiyor  
Ellerimi, içimde bir hüzün;  
Yavaş yavaş geçiyor  
Gün, kaybolan hayallerle;  
Uzarlarda, hiç uzarlarda  
Bir aşık şarkı söylüyor;  
Kadıköy'ü dinliyorum, gözlerim kapalı.

Bir yağmur ihtimali var,  
Belli belirsiz bir telaş;  
Bulutlar dönüyor gökyüzünde,  
Ama ben dinliyorum,  
Kalbimdeki isyanla;  
Kadıköy'ü dinliyorum, gözlerim kapalı.

#### 2. CohorePlayground – Model : command-r-08-2024

İstanbul'un Kalbini Dinliyorum

İstanbul'un kalbini dinliyorum,  
Gözlerim kapalı, ruhum açık;  
Rüzgârın mırıltısı, bir şarkı gibi,  
Kulaklarımda yankılanıyor.

Yeşeren yapraklar, dans ediyor,  
Ağaçların dallarında, bir senfoni;  
Uzaklarda, suların sesi,  
Çıngırakları, bir ritim gibi.

Gözlerim kapalı, hayal kuruyorum,  
İstanbul'un hikayesini dinliyorum;  
Geçmişin izleri, sokaklarda,  
Hüzünlü bir melodi, yankılanıyor.

Rüzgâr, kulağımda fısıldıyor,  
Şehirlerin gizemini anlatıyor;  
Her bir yaprak, bir nota gibi,  
Sallanır, dans eder, hayatın ritminde.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı,  
Kalp atışları, şehrin nabızı,  
Bir şiir gibi, her anı,  
Anlam dolu, bir hikaye.

### 3. Perplexity

Üretilen Şiir

Denizi Dinliyorum, Gözlerim Kapalı;  
Önce hafiften bir dalga yükseliyor;  
Yavaş yavaş kabaran  
Kumlar, sahilde;  
Uzaklarda, çok uzaklarda  
Martıların hiç durmayan çığlıkları;  
Denizi Dinliyorum, Gözlerim Kapalı.

#### 4. QwQ-32B-Demo

İstanbul'u Hissediyorum, Dudaklarım Açık  
İstanbul'u hissediyorum, dudaklarım açık;  
Önce hafif bir rüzgâr dudaklarımın ucunda;  
Yavaşça, tatlı bir şarap gibi  
Dolaşıyor, denizin üfkelerinde;  
Uzaklarda, çok uzaklarda  
Tramvayın çan sesi, kundura gibi;  
İstanbul'u hissediyorum, dudaklarım açık.

#### 5. deepseek-r1-distill-qwen-32b

Gözlerim Kapalı  
Gözlerim kapalı, dudaklarım hafifçe aralanmış;  
Duygularım sızdı, bir rüzgâr gibi esiyor.  
Yapraklar, ağaçlarda hafifçe sallanıyor,  
Ama ben, derinlerde bir ses işitiyorum.  
Sokak saatlerindeki sestem,  
Sokak lambalarından;  
Günün sonunda, geceye geçişteki sessizlikten.  
Gözlerim kapalı, ama dünyayı görüyorum.

### 8.2 Ek Deneylerin Değerlendirmesi

**DeepAI** ve **Perplexity** modelleri, doğal sesler ve çevresel öğeler üzerinden yoğun bir atmosfer yaratarak Orhan Veli'nin şiir dilini takip etmişler, ancak imgeleri daha fazla derinlik ve özgünlükle zenginleştirilebilirdi. **CohorePlayground**, İstanbul'un kalbini anlatırken görsel ve işitsel öğeleri etkileyici bir şekilde harmanlamış, ancak şiir daha özgün bir dokunuşla güçlendirilebilirdi. **QwQ-32B-Demo** ise şehri hissederek betimlemiş, fakat anlam derinliği açısından biraz daha geliştirilebilirdi. **Deepseek-r1-distill-qwen-32b** ise basit öğelerle güçlü bir anlam üretmeyi başarmış, fakat lirizm ve sürreal dokunuşlar eksikti. Genel olarak, modeller Orhan Veli'nin sade ve doğal üslubuna yakın şiirler üretseler de, bazı şiirler daha yaratıcı ve özgün bir dil kullanımıyla güçlendirilebilirdi.